

वंशरणंगतइतिप्रसन्नवचनानुमितमित्रभावेन मित्रत्वेनसंप्राप्तं पत्नी स्निग्धभावेनप्राप्तं पतिमिव कथंचन सर्वदेशकालावस्थास्वपि नत्यजेयं ॥ भवदुक्तरं प्रप्रहारमिथ्याविभीषकाभीतः सन्निति शेषः ॥ ननु शत्रुपक्षत्वेन दुष्टं कथंचन त्यक्ष्यसीत्यत्राह ॥ दोषइति ॥ वस्तुतस्तत्र दोष एव नास्ति ॥ शत्रुपक्षत्वेपि ततोभीततया शरणागतत्वात् ॥ यद्यपि तस्य दोषो भवदुक्तस्तदतिरिक्तश्च स्यात् तथापि तं न त्यजेयमिति संबंधः ॥ यद्यपि दुष्टजनपरिग्रहः शिष्टगर्हितस्तथापि ॥ बध्यं प्रपन्नं प्रतिप्रयच्छंतीत्येवमादिशास्त्रात् ॥ श

मित्रभावेन संप्राप्तं न त्यजेयं कथंचन ॥ दोषो यद्यपि तस्य स्यात्सतामेतदगर्हितं ॥ ३ ॥ सुग्रीवस्त्वथ तद्वाक्यमाभाष्य च विमृश्य च ॥ ततः शुभतरं वाक्यमुवाच हरिपुंगवः ॥ ४ ॥ सदुष्टो वाप्यदुष्टो वा किमेष रजनीचरः ॥ ईदृशं व्यसनं प्राप्तं भ्रातरं यः परित्यजेत् ॥ ५ ॥ कोनामसभवेत्तस्य यमेष न परित्यजेत् ॥ वानराधिपतेर्वाक्यं श्रुत्वा सर्वानुद्वीक्ष्य तु ॥ ६ ॥ ईषदुस्मयमानस्तुलक्ष्मणं पुण्यलक्षणं ॥ इति होवाच काकुत्स्थो वाक्यं सत्यपराक्रमः ॥ ७ ॥ अनधीत्य च शास्त्राणि वद्वाननुपसेव्य च ॥ न शक्यमीदृशं वक्तुं यदुवाच हरीश्वरः ॥ ८ ॥

रणागतदुष्टपरिग्रहणं सतामगर्हितं पूजितमित्यर्थः ॥ ३ ॥ गर्हितत्वमेव ज्ञापयितुं सुग्रीवः प्रागुक्तादधिकं स्वविवक्षितं दोषं विभीषणे कथयति ॥ सुग्रीवइति ॥ आभाष्य अनूय ततो विमर्शानंतरं ॥ शुभतरं प्रागुक्तदोषादप्यधिको यः समर्थतरापरिग्राह्यत्वे हेतुभूतो दोषस्तत्पतिपादकं ॥ ४ ॥ स एष रजनीचरः दुष्टो वा प्रागुक्तदोषयुक्तो वा ॥ अदुष्टो वा तद्रहितो वा तथापि असौ ग्राह्यः किं नैव ग्राह्यः कृतघ्नत्वादित्याह ॥ ईदृशमिति ॥ प्रबलशत्रुप्रासरूपं व्यसनं प्राप्तं भ्रातरं यः परित्यजेदत्यजत् ॥ ५ ॥ तस्यास्य कोनामसभवेत् ॥ यमेष संकटेन परित्यजेत् ॥ तस्मादस्मानपि संकटे त्यक्ष्यत्येव विश्वासघातिकृतघ्नत्वादित्यर्थः ॥ सर्वानुद्वीक्ष्य ॥ सुग्रीवस्योत्तरकक्ष्याचालनसामर्थ्यं सर्वहरीननुभाव्य ॥ तथालक्ष्मणमुद्वीक्ष्येषदुस्मयमानः ॥ बालत्वेन महत्तापरिज्ञानात्तवाप्येतदेव संमतमितीषद्वासं कुर्वन् इति होवाच ॥ ६ ॥ ७ ॥ सुग्रीववैमनस्यपरिहाराय तद्वाक्यं प्रशस्योत्तरमाह ॥ अनधीत्येति ॥ हरीश्वरो यदुवाचेदृशं वद्वसेवारहितेन शास्त्राध्ययनरहितेन च न वक्तुं शक्यं ॥ ८ ॥